1. Черній А.М. Проблеми фітосанітарного оздоровлення агроекосистеми плодового саду. Захист і карантин рослин. 2014. Вип. 60. С. 482–502.

2. Черній А.М. Концептуальні основи інтегрованого захисту плодового саду. Захист і карантин рослин. 2007. Вип. 53. С. 390–403.

3. Федоренко В.П., Ткаленко А.Н., Конверская В.П. Оптимизация биологической защиты плодовых насаждений от вредителей. Интегрированная защита сада и виноградников: материалы Междунар. науч.-практ. конф., 8-13 сентября 2008 г. Одесса, 2008. С. 22–30.

СТІЙКІСТЬ СОРТІВ ЧЕРЕШНІ ДО ВЕСНЯНИХ ПРИМОРОЗКІВ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

ТОЛСТОЛІК Л.М., канд. с.-г. наук, с.н.с
Мелітопольська дослідна станція садівництва
імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН
E-mail: l.tolstolik@ukr.net

Серед плодових культур, що вирощуються на півдні України, черешня займає одне з провідних місць. У «Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні», який є чинним станом на 20.04.21 р. знаходиться 28 сортів черешні виключно української селекції. Для степової зони України дозволено до використання 22, з яких 82% – це мелітопольські сорти різного строку достигання [1]. Черешня відкриває сезон споживання свіжої, високовітамінної плодової продукції, починаючи з травня і до початку липня. Це одна з небагатьох плодових культур, що дозволяє отримати високоякісні плоди за невисокого пестицидного навантаження, що є найціннішим для південної зони садівництва, особливо зважаючи на її курортний потенціал [2]. Однією з основ успішного вирощування черешні в теперішній час є наявність сортів не тільки високопродуктивних, а й стійких до біотичних і абіотичних стресорів, зокрема до весняних приморозків, які стали практично постійними на півдні степу України і, разом з іншими змінами погодних умов, фіксуються майже щорічно протягом вже більш, ніж двох десятиліть.

Не стали виключенням й останні два роки. У 2020 році протягом 01 – 04 квітня, коли сорти черешні перебували у фенофазі «початок висування суцвіть», зафіксовано приморозки силою до мінус 5,4ºС у межах міста Мелітополь і до мінус 10ºС за межами міста Така температура спричинила підмерзання 53 – 99% маточок у бутонах. У насадженнях в межах міста виділилися сорти Ера, Талісман, Зодіак, Дилема, Анонс, Міраж, Крупноплідна, Червнева рання, Простір, форми Новинка Туровцева, №2735, №5700, №16792, які мали від 28% до 42% живих бруньок і, оскільки умови для запилення склалися сприятливі, сформували урожай від 28 кг/дер (Ера) до 40 кг/дер (Анонс).

У 2021 році у квітні-травні зафіксовані чотири хвилі зниження температури, серед яких особливо небезпечним був приморозок 27.04 – з

температурою мінус 1,4 ºС у межах міста (де підмерзання не перевищило 10% і не було критичним для черешні) та до мінус 3-4 ºС за межами міста. Тут квітневий приморозок доповнився травневими приморозками до мінус 2 ºС наприкінці цвітіння (05.05) та на початку формування зав'язі (10.05 і 13.05). Накопичувальний ефект цих приморозків призвів до підмерзання приймочок маточок і, відповідно, відсутності запліднення, а також до низькотемпературного опіку молодої зав'язі, яка припинила свій розвиток. До таких умов більш адаптованими виявилися сорти Валерій Чкалов, Крупноплідна та Анонс з потенційним урожаєм до 4 – 6 кг /дер. Мінімальні пошкодження (від 4 до 14% маточок) у колекційних насадженнях за межами міста мали сорти і форми Простір, Дебют, Бігарро Туровцева, Бажана, Модная, Дружба.

Таким чином, подтверждено, що сорти Анонс, Крупноплідна та Простір є у найбільшій мірі стійкими до весняних приморозків.

Література:

1. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2021 рік: чинний станом на 20.04.2021. Мінекономіки України, 2021. Офіційний сайт УІЕСР <https://sops.gov.ua/reestr-sortiv-roslin> (2021, травень, 25)

2. Толстолік Л.М. Склад і селекційна цінність колекції черешні Мелітопольської дослідної станції садівництва. *Генетичні ресурси рослин,* 2019, Вип. 24. С. 108-121.

ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЮ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ ЗАРУБІЖНОЇ СЕЛЕКЦІЇ В ПОСУШЛИВИХ УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

ВЕРЕНЧУК А.О., аспірант,
ЄРЕМЕНКО О.А., д-р с.-г. наук, професор, науковий керівник
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
e-mail: anastasiia.verenchuk@tsatu.edu.ua

Соняшник – перспективна, економічно вигідна культура та основна олійна культура нашої країни. Під посівами соняшнику в Україні в середньому зайнято 6,1 млн га, що становить 22% від усіх посівних площ під сільськогосподарськими культурами. Валове виробництво соняшнику з 2017 року зросло від 12,2 млн тонн до 15,2 млн тонн, за рахунок підвищення середньої врожайності з 2,0 т/га до 2,6 т/га [1]. Таке підвищення врожайності може бути обумовлено впливом абіотичних, біотичних та антропогенних чинників. Зарубіжні фірми оригінатори більш як на 10% перевищують темпи приросту нових сортів та гібридів порівняно з вітчизняними. Саме тому для досліджень були обрані гібриди зарубіжної селекції. Проте, слід також враховувати генетичний потенціал сучасних гібридів. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширенні в Україні на 2021 рік налічує більше 900 сортів та гібридів різних фірм, як